

ศึกษาการประยุกต์หลักกฏธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน
โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอดอนจาน จังหวัดสงขลา
STUDY AN APPLICATION OF VUTHIDHAMMA PRINCIPLE
FOR LIVING IN DAILY LIFE OF STUDENTS IN
SAMANAKHUNVITTHAYATHARN SCHOOL, HADYAI DISTRICT,
SONGKHLA PROVINCE

พระครูวิริทธิ์ธรรมโชติ

เจ้าคณะอำเภอดอนจาน จังหวัดสงขลา

พระครูสมุห์คลอง กมลโธ (แสงจันทร์)

วัดแก้วสว่างวงศ์ อำเภอดอนจาน จังหวัดสงขลา

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักกฏธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอดอนจาน จังหวัดสงขลา 2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์หลักกฏธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอดอนจาน จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ ระดับชั้น เกรดเฉลี่ย และอาชีพผู้ปกครองต่างกัน 3. เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักกฏธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอดอนจาน จังหวัดสงขลา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอดอนจาน จังหวัดสงขลา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.895 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) One - Way ANOVA หรือ (F-test) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีระดับการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านธัมมานุธัมมปฏิบัติ (การนำไปปฏิบัติ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านโยนิโสมนสิการ (การคิดใคร่ครวญ) ส่วนด้านสัปปุริสสังเสวะ (การคบคนดี) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามเพศ โดยรวม อยู่ในระดับมาก จำแนกตามระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมาก แต่มัธยมศึกษาปีที่ 2 กับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง จำแนกตามเกรดเฉลี่ย 2.00 และต่ำกว่า อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเกรดเฉลี่ย 2.01 – 3.00 และ 3.01 – 4.00 อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามอาชีพผู้ปกครอง เกษตรกรรม/รับจ้างทั่วไป และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว อยู่ในระดับมาก ส่วนรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการนำหลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนที่มีเพศ และอาชีพผู้ปกครองต่างกัน มีการนำหลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า นักเรียนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการนำหลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน มากที่สุด ได้แก่ ด้านสัปปุริสสังเสวะ(การคบคนดี) ข้อที่ว่าควรปรึกษาพ่อแม่เมื่อเกิดปัญหาส่วนตัว

คำสำคัญ : หลักคุณธรรม, ชีวิตประจำวัน, นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน

ABSTRACT

The objectives of this research were as follows 1. To study on Vuddhīdhamma for living in daily life of students in Samankhunvitthayadana school, Had Yai district, Songkhla province 2. To compare on Vuddhīdhamma for living in daily life of students in Samankhunvitthayadana school, Had Yai district, Songkhla province in terms of sexes, class levels, average grades and parents occupations as 3. To Study on the ways to Vuddhīdhamma for living in daily life of students in Samankhunvitthayadana school, Had Yai district, Songkhla province. The instrument for data collection was questionnaire which designed by the researcher at the 0.895 of co-efficiency, data analysis by package computer program, the statistics for data analysis were applied as follows; frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, T-test, one way ANOVA or F-test and to test the difference of arithmetic mean in each pair by LSD (Least Significant Difference)

The findings were as follows;

1. The students in Samankhunvitthayadana school, Had Yai district, Songkhla province had applied an Vuddhīdhamma for living in daily life by overview in four aspects found that there were at more level when considered in each aspect from more to less found that the aspect of Dhammanudhamapatipati (applying) was the highest mean and followed up the aspect of Yonisomanasikara (investigation) but the aspect of Suppurisañseva (good company) was the lowest mean and when considered in terms of sexes by overview was at more level, in terms of class levels on Matthayom1, there were at more level but on Matthayom2 and Matthayom3, there were at moderate level, in terms of average grades on 2.00 and lower, there were at moderate level but on 2.01 – 3.00 and 3.01 – 4.00, there were at more level and in terms of parents occupations on agriculture / general works and

commercial / business there were at more level but government work / public sector , there were at moderate level.

2. The comparative results on application of Vuddhīdhamma for living in daily life of students in Samankhunvitthayadana school, Had Yai district, Songkhla province in terms of class levels found that there were different as statistically significance at .001, in terms of average grades found that there were different as statistically significance at 0.05 but in terms of sexes, parents occupations found that there were not different as statistically significance at 0.05

3. The suggestion on the ways to promote on Vuddhīdhamma for living in daily life of students in Samankhunvitthayadana school, Had Yai district, Songkhla province found that the aspect of Suppurisaṅgseva (good company) was the highest frequency i.e. They should be advised by their parents in the case of personal problems.

Keywords: Application of Vuddhīdhamma Principle, Daily life, Students in Samankhunvitthayadana school

บทนำ

ปัจจุบันนี้ถือได้ว่าเป็นยุคแห่งการศึกษา เพราะการศึกษา คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้เฉลียวฉลาด สามารถนำไปประกอบอาชีพดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่ปัจจุบันนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์เป็นยุคเทคโนโลยี เยาวชนได้รับเอาวัฒนธรรมตะวันตกที่ไม่เหมาะสมมาใช้ในสังคมไทยที่มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะพัฒนาตามหลักวิชาการอย่างเดียวไม่ได้ แต่ต้องพัฒนากันไปกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาควบคู่กันไป หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา นอกจากในด้านความรู้ตามหลักธรรมคำสอนแล้ว ยังพัฒนาทางด้านจิตใจให้เป็นคนมีศีลธรรม คุณธรรมประพฤติปฏิบัติชอบอีกด้วย ฉะนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องเริ่มตั้งแต่ยังเป็นเยาวชนเมื่อเยาวชนเป็นคนดีแล้ว จะได้เป็นกำลังของชาติต่อไป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดในมาตรา 81 ว่า ให้

จัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม โดยปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เสริมสร้างความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (สมาน รังสิโยภฤตย์, 2530)

โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีนโยบายเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน และได้มีมติพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถในการสอนธรรมเข้าไปสอนในห้องเรียนเพื่อต้องการให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถไม่ว่าจะเป็นด้านหลักวิชาการ และด้านหลักคุณธรรมควบคู่ไปพร้อมกันผู้รับใบอนุญาตและผู้บริหารเห็นว่าคุณธรรมจริยธรรม มีความสำคัญเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังในโรงเรียน เพราะช่วยให้นักเรียนเป็นคนดีมีระเบียบวินัย ห่างไกลยาเสพติดสามารถพัฒนาให้เป็นที่พยากรณ์มนุษย์ที่ดีของสังคมประเทศชาติลดความขัดแย้งเกิดความสามัคคี ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปก็เป็นที่ไปด้วยดี (พิฑูร มลิวลย์, 2528)

การที่โรงเรียนได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประกอบใช้กับการเรียนเพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีสติปัญญา โดยเฉพาะการที่นักเรียนได้นำหลักคุณธรรม 4 คือ ธรรมเป็นเครื่องเจริญ, คุณธรรมที่ก่อให้เกิดความเจริญอกงาม หลักคุณธรรม ประกอบไปด้วย สัปปุริสสังเสาะ หมายถึง คบหาสัตบุรุษ, เสวนาท่านผู้รู้ผู้ทรงคุณ สัทธัมมัสสวนะ หมายถึง ฟังสัทธรรม เอาใจใส่เล่าเรียน หาความรู้จริงโยนิโสมนสิการ หมายถึง ทำในใจโดยแยบคาย คิดหาเหตุผลโดยถูกวิธี และธัมมานุธัมมปฏิบัติ หมายถึง ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม, ปฏิบัติธรรมให้ถูกต้องตามหลักคือให้สอดคล้องพอดีตามขอบเขตความหมายและวัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์กับธรรมข้ออื่นๆ, นำสิ่งที่ได้เล่าเรียนและตรึตรองเห็นแล้วไปใช้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลัก ตามความมุ่งหมายของสิ่งนั้นๆ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในชีวิตประจำวันของนักเรียนอย่างไร มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร ที่จะได้รับการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาให้ดีขึ้น หลักคุณธรรมยังเป็นชุมทรัพย์ทางปัญญาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมอบไว้ให้กับพุทธบริษัท เพื่อได้เรียนรู้แล้วนำไปปฏิบัติ ในส่วน of นักเรียนที่ได้นำหลักธรรมนี้ไปปฏิบัติแล้ว

ย่อมประสบความสำเร็จในการเรียน สำเร็จในการทำงาน สำเร็จในการดำเนินชีวิต และความสุขก็ย่อมเกิดขึ้น (คณาจารย์สำนักพิมพ์เสียงเชียง, 2546)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการนำหลักคุณธรรมไปใช้ ในการเรียนของนักเรียน โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา เพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนที่นำหลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบในการเรียนมีผลในการเรียนที่ดีขึ้นจริงหรือไม่และนักเรียนที่ไม่นำหลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบในการเรียนมีผลในการเรียนที่ไม่ดีขึ้นจริงหรือไม่และนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการเรียนของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา เพื่อต้องการให้นักเรียนมีระดับผลการเรียนที่ดีขึ้นกว่าเดิมและหลังที่ได้นำหลักคุณธรรมไปใช้แล้วสามารถที่นำความรู้คุณธรรมที่ได้ศึกษานำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับชีวิตได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา
2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ ระดับชั้น เกรดเฉลี่ย และอาชีพผู้ปกครองต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครืชีซีและมอร์แกน (สงศรีชมภูวงศ์, 2553) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 265 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Stratified random sampling)

เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง

เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทะเบียนรายชื่อนักเรียนแต่ละห้อง และสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลาก จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการครบจำนวนที่ได้กำหนดไว้ ต่อจากนั้นผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง

ผลการวิจัย

ศึกษาการประยุกต์หลักภูมิธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. จำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 51.32 และเป็นเพศชาย จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 48.68
2. จำแนกตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 รองลงมา คือ ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 34.72 และระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 28.68
3. จำแนกตามเกรดเฉลี่ย พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เกรดเฉลี่ย 2.01 – 3.00 จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 49.06 รองลงมา คือ เกรดเฉลี่ย 3.01 – 4.00 จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 26.03 และเกรดเฉลี่ย 2.00 และต่ำกว่า จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 24.91
4. จำแนกตามอาชีพผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง อาชีพผู้ปกครองส่วนใหญ่อาชีพเกษตรกร/รับจ้างทั่วไป จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 50.19 รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 42.26 และอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 7.55

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดสงขลา

นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดสงขลา มีระดับการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.62$) รองลงมา คือ ด้านโยนิโสมนสิการ ($\bar{X}=3.59$) ด้านสัทธัมมัสสนะ ($\bar{X}=3.57$) ส่วนด้านสปปุริสสังเสาะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.39$)

1. ด้านสปปุริสสังเสาะ นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดสงขลา มีระดับการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อ 5 ที่ว่านักเรียนคบเพื่อนที่ตั้งใจเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.62$) รองลงมา คือ ข้อ 1 ที่ว่านักเรียนเมื่อมีปัญหาจะปรึกษากับพ่อแม่ กับข้อ 4 ที่ว่านักเรียนคบเพื่อนที่ดีมีเมตตา ($\bar{X}=3.56$) ส่วนข้อ 3 ที่ว่านักเรียนเคยเข้าไปศึกษาสอบถามธรรมะจากพระสงฆ์ ($\bar{X}=2.92$)

2. ด้านสัทธัมมัสสนะ นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดสงขลา มีระดับการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อ 3 ที่ว่านักเรียนตั้งใจฟังคำสั่งสอนของพระสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.70$) รองลงมา คือ ข้อ 2 ที่ว่านักเรียนตั้งใจฟังคำสั่งสอนของครู ($\bar{X}=3.59$) ส่วนข้อ 1 ที่ว่านักเรียนปฏิบัติอยู่ในโอวาท ไม่ได้เถียงพ่อแม่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.47$)

3. ด้านโยนิโสมนสิการ นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดสงขลา มีระดับการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อ 5 ที่ว่านักเรียนคิดไตร่ตรองตามด้วยเหตุผลก่อนจะทำตามคำแนะนำของกัลยาณมิตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.64$) รองลงมา คือ ข้อ 2 ที่ว่านักเรียนคิดใคร่ครวญก่อนปฏิบัติตามคำแนะนำสั่งสอนของครู ($\bar{X}=3.60$) ส่วนข้อ 3 ที่ว่านักเรียนคิดใคร่ครวญด้วยเหตุด้วยผลก่อนจะเชื่อและทำตามเพื่อนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.53$)

4. ด้านธรรมาภิบาล นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลามีระดับการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อ 4 ที่ว่านักเรียนนำคำสั่งสอนของพ่อแม่ไปใช้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.01$) รองลงมา คือ ข้อ 2 ที่ว่านักเรียนนำคำสั่งสอนของครูไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.66$) ส่วนข้อ 4 ที่ว่า นักเรียนทำตามคำแนะนำของเพื่อนไปใช้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.32$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ ระดับชั้น เกรดเฉลี่ย และอาชีพผู้ปกครอง

1. นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีระดับการนำประยุกต์คุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.53$) และ ($\bar{X}=3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เพศชาย พบว่า ด้านสัทธัมมัสสนะ กับด้านโยนิโสมนสิการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.60$) รองลงมา คือ ด้านธรรมาภิบาล ($\bar{X}=3.58$) ส่วนด้านสปปุริสสังเสวะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.35$) เพศหญิง พบว่า ด้านธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.65$) รองลงมา คือ ด้านโยนิโสมนสิการ ($\bar{X}=3.57$) ส่วนด้านสปปุริสสังเสวะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.43$)

2. นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีระดับการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$) ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.46$ และ 3.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ด้านโยนิโสมนสิการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.86$) รองลงมา คือ ด้านธรรมาภิบาล ($\bar{X}=3.82$) ส่วนด้านสปปุริสสังเสวะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.68$) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ด้านธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.60$) รองลงมา คือ ด้านสัทธัมมัสสนะ ($\bar{X}=3.46$) ส่วนด้านสปปุริสสังเสวะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.33$) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า

ด้านสัทธัมมัสสนะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=3.52$) รองลงมา คือ ด้านโยนิโสมนสิการ ($\bar{x}=3.51$) ส่วนด้านสปปุริสสังเสวะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=3.22$)

3. นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลามิ ระดับการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเกรดเฉลี่ย 2.00 และต่ำกว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.43$) เกรดเฉลี่ย 2.01 -3.00 กับเกรดเฉลี่ย 3.01 – 4.00 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.53$ และ 3.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เกรดเฉลี่ย 2.00 และต่ำกว่า พบว่า ด้านโยนิโสมนสิการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=3.54$) รองลงมา คือ ด้านธัมมานุธัมมปฏิบัติ ($\bar{x}=3.52$) ส่วนด้านสปปุริสสังเสวะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=3.17$) เกรดเฉลี่ย 2.01 -3.00 พบว่า ด้านธัมมานุธัมมปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=3.60$) รองลงมา คือ ด้านสัทธัมมัสสนะ ($\bar{x}=3.55$) ส่วนด้านสปปุริสสังเสวะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=3.44$) เกรดเฉลี่ย 3.01 – 4.00 พบว่า ด้านธัมมานุธัมมปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=3.75$) รองลงมา คือ ด้านโยนิโสมนสิการ ($\bar{x}=3.72$) ส่วนด้านสปปุริสสังเสวะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=3.51$)

4. นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลามิ ระดับการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอาชีพ ผู้ปกครอง รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.47$) ส่วนอาชีพ ผู้ปกครอง เกษตรกรรม/รับจ้างทั่วไป อาชีพผู้ปกครอง ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพ ผู้ปกครอง พ่อบ้าน/แม่บ้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.56$, 3.53 และ 3.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อาชีพผู้ปกครอง รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ พบว่า ด้านสัทธัมมัสสนะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=3.69$) รองลงมา คือ ด้านธัมมานุธัมมปฏิบัติ ($\bar{x}=3.57$) ส่วนด้านสปปุริสสังเสวะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=3.24$) อาชีพผู้ปกครอง เกษตรกรรม/รับจ้างทั่วไป พบว่า ด้านธัมมานุธัมมปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=3.64$) รองลงมา คือ ด้านโยนิโสมนสิการ ($\bar{x}=3.61$) ส่วนด้านสปปุริสสังเสวะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=3.39$) อาชีพผู้ปกครอง ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว พบว่า ด้านโยนิโสมนสิการ กับด้านธัมมานุธัมมปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=3.59$) รองลงมา คือด้านสัทธัมมัสสนะ ($\bar{x}=3.53$) ส่วนด้านสปปุริสสังเสวะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=3.42$) อาชีพผู้ปกครอง พ่อบ้าน/แม่บ้าน พบว่า ด้านโยนิโสมนสิการมี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.65$) รองลงมา คือ ด้านสัทธัมมัสสนะ($\bar{X}=3.60$) ส่วน ด้านธัมมานุฉิมปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.05$)

ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ ระดับชั้นเกรดเฉลี่ย และอาชีพผู้ปกครอง ต่างกัน

1. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีระดับชั้นต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสัปปุริสสังเสวะ และด้านโยนิโสมนสิการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านสัทธัมมัสสนะ และด้านธัมมานุฉิมปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสัปปุริสสังเสวะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านสัทธัมมัสสนะ ด้านโยนิโสมนสิการ และด้านธัมมานุฉิมปฏิบัติ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีอาชีพผู้ปกครองต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการรวบรวมการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของ นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

1. ด้านสัปปุริสสังเสวะ ได้แก่ ควรปรึกษาพ่อแม่เมื่อมีปัญหาส่วนตัวควรคบเพื่อนในวัยเรียนที่ดี ๆ ที่ตั้งใจเรียน ควรปรึกษาพระสงฆ์เมื่อไม่เข้าใจในการปฏิบัติ
2. ด้านสัทธัมมัสสวนะ ได้แก่ ควรตั้งใจเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครู อาจารย์ ควรตั้งใจเชื่อฟังคำสอนของพระสงฆ์ ควรตั้งใจฟังเมื่อเพื่อนแนะนำในสิ่งที่ดี
3. ด้านโยนิโสมนสิการ ได้แก่ ควรคิดพิจารณาให้รอบคอบเสียก่อนจึงกระทำ ควรใคร่ครวญในคำแนะนำของเพื่อน ๆ ให้ดีก่อนลงมือกระทำ ควรรับคำตักเตือนของ กัลยาณมิตร
4. ด้านธัมมานุวัตรปฏิบัติ ได้แก่ ควรนำคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ควรนำคำสั่งสอนของพระสงฆ์ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ควรนำคำของเพื่อน และกัลยาณมิตรไปใช้ในชีวิตประจำวัน

อภิปรายผล

ศึกษาการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า

1. ด้านสัปปุริสสังเสวะ นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีระดับการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านสัปปุริสสังเสวะ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่ว่านักเรียนคบเพื่อนที่ตั้งใจเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงที่ว่า นักเรียนจะคบหา และสนทนา ได้ถามกับคนดี คนที่มีคุณธรรม หรือผู้รู้ ด้วยความใส่ใจใคร่รู้ ไม่คบเพื่อนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน ไม่สนใจเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ คำนวน ไทยอัฐวิธิ (คำนวน ไทยอัฐวิธิ, 2555) ได้วิจัย เรื่อง “ศึกษาความเป็นกัลยาณมิตรของอาจารย์ตามความคิดเห็นของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า กัลยาณมิตรธรรม หรือ กัลยาณมิตร ในพระพุทธศาสนา หมายถึง เพื่อนที่คอยแนะนำ ชักจูง ช่วยเหลือเกื้อกูล ช่วยบอกทางปัญญา และเป็นตัวอย่างที่ดี ความเป็นกัลยาณมิตรมีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคมอย่างชัดเจน โดยเฉพาะผู้รับผิดชอบในสังคม เช่น พ่อแม่ ทำตนเป็นพ่อแม่ที่ดี ครู อาจารย์ ประพฤติตนทำหน้าที่เป็นครู

อาจารย์ที่ดี เป็นต้น ผู้ที่ปรารถนาความเจริญก้าวหน้าในชีวิตส่วนตัวและส่วนรวมจึงควรนำไปประพฤติปฏิบัติตามกัลยาณมิตตธรรม เพื่อนำสังคมไปสู่ความสามัคคีและสงบสุขสืบไป

2. ด้านสัทธัมมัสสวนะ นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีระดับการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านสัทธัมมัสสวนะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และข้อที่ว่านักเรียนตั้งใจฟังคำสั่งสอนของพระสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงที่ว่า นักเรียนฟังคำสอน คำแนะนำของคนดีที่คบหา โดยความเคารพ ตั้งใจ นักเรียนฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครู พระสงฆ์ โดยเคารพ และฟังคำแนะนำของเพื่อนที่ดี โดยความตั้งใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาไพฑูรย์ จิตตทนโต (ลุนพันธ์) (พระมหาไพฑูรย์ จิตตทนโต (ลุนพันธ์), 2556) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การนำหลักสาราณียธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรทาง การศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด” ผลวิจัย พบว่า จากการนำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ในการทำกิจกรรมของกลุ่มยุวพุทธบ้านผำ ปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความประพฤติที่ดี มีกิริยามารยาทเรียบร้อยมีความอ่อนน้อมถ่อมตน เชื่อฟังครูอาจารย์ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และผู้ใหญ่ในครอบครัว ปฏิบัติตนกับพระสงฆ์หรือผู้สูงอายุได้ถูกต้อง

3. ด้านโยนิโสมนสิการ นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีระดับการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านโยนิโสมนสิการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และข้อที่ว่านักเรียนคิดไตร่ตรองตามด้วยเหตุผล ก่อนจะทำตามคำแนะนำของกัลยาณมิตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงที่ว่า นักเรียนจะไตร่ตรอง พิจารณาคำสอน โดยคิดใคร่ครวญก่อนกระทำเสมอ คิดใคร่ครวญก่อนนำคำสอนมาปฏิบัติ คิดใคร่ครวญก่อนจะเชื่อเพื่อน คิดใคร่ครวญเสมอก่อนลงมือทำการบ้าน และคิดไตร่ตรองเสมอเมื่อฟังครูสอน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พระครูปลัดนิกร อินทโชโต (แย้มเย็น) (พระครูปลัดนิกร อินทโชโต (แย้มเย็น), 2557) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม 4 ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีจรัสพิชากร จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม 4 ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีจรัสพิชากร จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านโยนิโสมนสิการ อยู่ในระดับมาก

4. ด้านธัมมานุวัตรปฏิบัติ นักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีระดับการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านธัมมา

นุ้มนมปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และข้อที่ว่านักเรียนนำคำสั่งสอนของพ่อแม่ไปใช้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงที่ว่า นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามคำแนะนำของ คนดีนั้น โดยนำคำสั่งสอนของพ่อแม่ไปใช้ นำคำสั่งสอนของครูไปใช้ นำคำสั่งสอนของพระสงฆ์ไปใช้ และฟังคำแนะนำของเพื่อนไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พระครูปลัดนิกร อินทโชโต (แยมเยื่อน) (พระครูปลัดนิกร อินทโชโต (แยมเยื่อน), 2557) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม 4 ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีจรัสพิชการ จังหวัด นครศรีธรรมราช” พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม 4 ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีจรัสพิชการ จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านธัมมานุ้มนมปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้
2. สถานศึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องควรประยุกต์หลักคุณธรรมมาใช้ในการบริหารการ เรียนการสอนแก่นักเรียน
3. สถานศึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายในการประยุกต์หลักคุณธรรมไป ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน
4. สถานศึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องควรจัดทำแผนโครงการและกิจกรรมในการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษา เรื่อง “ศึกษาการคบสัตบุรุษของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา”
2. ควรมีการศึกษา เรื่อง “การแก้ปัญหาชีวิตของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา”

3. ควรมีการศึกษา เรื่อง “ศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการแก้ปัญหาชีวิตโดยใช้หลักภูมิธรรม”

เอกสารอ้างอิง

- คณาจารย์สำนักพิมพ์เสียงเชียง. (2546). *นักธรรมชั้นตรีบูรณาการวางแผนใหม่*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสียงเชียงการพิมพ์.
- คำนวน ไทยอัฐวิถิ. (2555). *ศึกษาความเป็นกัลยาณมิตรของอาจารย์ตามความคิดเห็นของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา*. นครราชสีมา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดนิกร อินทโชโต (แยมเยื่อน). (2557). *การดำเนินชีวิตตามหลักภูมิธรรม 4 ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีจรัสพิชากร จังหวัดนครศรีธรรมราช*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาไพฑูรย์ จิตตทนโต (ลุนพันธ์). (2556). *การนำหลักสาราณียธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรทาง การศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด*. ร้อยเอ็ด: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิฑูร มลิวัลย์. (2528). *คู่มือการศึกษาโพธิปักขิยธรรม พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการ.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สงศรี ชมภูวงศ์. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สมาน รังสิโยกฤษดี. (2530). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารบุคคล พิมพ์ครั้งที่ 13*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สวัสดิการสำนักงาน.